

Handlingsplan mot mobbing

Innledning	3
1.1 Lovverk og retningslinjer	4
§ 3. Barns rett til medvirkning og hensynet til barnets beste	4
§ 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid	5
§ 42 plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)	5
§ 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn	6
1.2 Ansvar	6
1.3 Barnehagens verktøy	7
Mål	7
2.1 Mål for barnegruppa	8
2.2 Mål for personalgruppa	8
2.3 Mål for foreldresamarbeidet	8
Mobbing og krenkelser	8
3.1 Definisjon	9
3.2 Mobbing, erting eller konflikt?	9
3.2.2 Barn som mobber eller krenker andre barn	10
3.2.3 Barn som utsettes for mobbing og krenkelser	10
3.2.4 Voksne som utsetter barn for mobbing og/eller krenkelser	11
3.3 Eksempler på mobbing	11
3.4 Konsekvenser av å bli mobbet	12
Forebyggende arbeid	12
4.1 Arbeid med sosial kompetanse som forebyggende tiltak	13
4.2 Fokus på voksenrollen	14
4.3 Foreldresamarbeid - foreldre som rollemodeller	15
4.4 Årshjul for arbeid med barns psykososiale barnehagemiljø	16
Avdekking og tiltak	18
5.1 Barnets stemme	19
5.2 Å gripe inn i situasjoner	20
5.3 Aktivitetsplikt	21
5.3.1 Plikt til å følge med	22
5.3.2 Plikt til å melde fra	22
5.3.3 Plikt til å undersøke	22
5.3.4 Plikt til å sette inn egnede tiltak	23
5.3.5 Skjerpet aktivitetsplikt når ansatte krenker barn	23
Tiltaksplan når mobbing observeres i barnehagen	23
Litteraturliste	25
Vedlegg 2: Endringer og revidering	26

Hagebyen Private Barnehage SA

Vedlegg 3: Relasjonsskjema Kari Pape 27

Vedlegg 3: Kartlegging av miljøet i barnehagen 28

1. Innledning

I Januar 2021 fikk barnehagene et nytt lovverk for det psykososiale barnehagemiljøet. Den nye loven skal sørge for at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag. Som profesjonsutøvere er ansatte i barnehage etisk forpliktet til å gripe inn og verne barn mot krenkelser, uavhengig av hvem det er som utfører dem (Utdanningsforbundet, 2012).

“Mobbing skader det fysiske, sosiale og følelsesmessige velværet for den som utsettes for det. Det gjør smertelig vondt for den som mobbes - men kan også være ødeleggende for den som mobber, så vel som for dem som ser på. Faktisk skaper mobbing et klima av frykt, ufølsomhet og manglende respekt for alle involverte” (Idsøe & Roland, 2017, s.5)

En viktig forutsetning for å forebygge krenkelser og mobbing er en kompetent og proaktiv personalgruppe som legger til rette for et inkluderende og omsorgsfullt barnehagemiljø, med mål om å utvikle barnas sosiale kompetanse.

Dersom krenkelser og mobbeatferd forekommer, må personalet ha kompetanse til å gjenkjenne det når det skjer, og vite hvordan man skal handle. Utviklingen av barns sosiale kompetanse avhenger også av et tett samarbeid med hjemmet.

Handlingsplanen er utarbeidet basert på FNs barnekonvensjon, Barnehageloven §§ 3 og 41-43 og Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. Planen inneholder aktuelt lovverk, informasjon om barnehagens arbeidsmåter knyttet til forebygging og håndtering av krenkelser og mobbing, samt foreldrenes rolle i arbeidet. Målet med planen er å bevisstgjøre både ansatte og foreldre på hva vi må følge med på og se etter for å gjenkjenne mobbeatferd blant barn og voksne. Den skal også synliggjøre tiltak som må gjøres dersom mobbeatferd forekommer.

1.1 Lovverk og retningslinjer

Fns barnekonvensjon art 3 og 12 (Regjeringen.no, 2003, s 9, 10 & 13)

Artikkel 3:

1. Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn
2. Partene påtar seg å sikre barnet den beskyttelse og omsorg som er nødvendig for barnets trivsel, idet det tas hensyn til rettighetene og forpliktelsene til barnets foreldre, verger eller andre enkeltpersoner som har det juridiske ansvaret for ham eller henne, og skal treffe alle egnede, lovgivningsmessige og administrative tiltak for dette formål
3. Partene skal sikre at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for barnets omsorg eller beskyttelse, retter seg etter de standarder som er fastsatt av de kompetente myndigheter, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner samt kvalifisert tilsyn

Artikkel 12

1. Partene skal garantere et barn som er i stand til å gjøre danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.
2. For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett.

Barnehageloven §§ 3 og 41

§ 3. Barns rett til medvirkning og hensynet til barnets beste

Hagebyen Private Barnehage SA

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet og i saker som gjelder dem selv.

Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn. (Barnehageloven, 2005, §3).

§ 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna (Barnehageloven, 2005, § 41).

§ 42 plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.

Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et godt og trygt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et godt og trygt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå

- a) hvilke problemer tiltakene skal løse
- b) hvilke tiltak barnehagen har planlagt

Hagebyen Private Barnehage SA

- c) når tiltakene skal gjennomføres
- d) hvem som skal gjennomføre tiltakene
- e) når tiltakene skal evalueres

§ 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

“Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette” (Utdanningsdirektoratet 2017, s. 11).

1.2 Ansvar

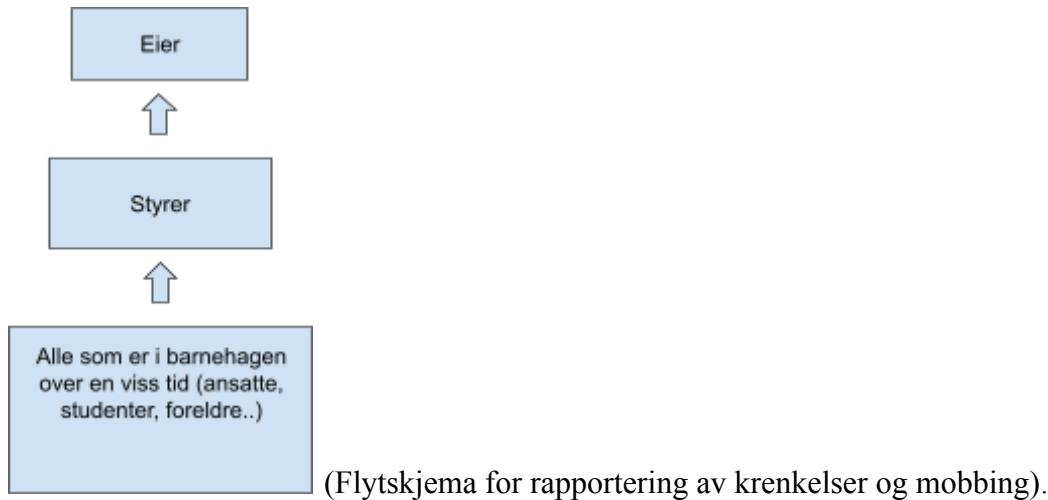
Alle ansatte har en plikt til å følge med på hvordan **alle** barna i barnehagen har det. De ansatte skal gripe inn hvis barn utsettes for krenkelser. Eksempler på dette kan være utestenging fra lek, plaging, mobbing, vold eller diskriminering.

Den som oppdager at et barn ikke har det bra **skal** melde fra til styrer. I alvorlige tilfeller må styrer melde fra til barnehageeier. Hva som er et alvorlig tilfelle, vil være en skjønnsmessig vurdering. Det kan f.eks. være:

- Saker som er særlig voldelige
- hvis flere barn er involvert i mobbing eller utestengelse av et barn
- krenkelsene har pågått over lang tid, uten at barnehagene har klart å løse saken (<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/barnehagemiljo/>).

Hagebyen Private Barnehage SA

1.3 Barnehagens verktøy

- Ukentlige samlinger med fokus på vennskap og følelser, egne grenser med mer..
- Alle ansatte har gjennomgått fagdag med barnehagelovens kapittel 8 som tema
- Barnehagen har interne rutiner for:
 - Barn som blir mobbet
 - Vold og krenkende atferd hos barn i barnehagen
 - Barn og psykososiale forhold
 - Makt og tvang
- Relasjonsskjema av Kari Pape (se vedlegg nr.1)
 - *Skjema som ansatte bruker for å kartlegge sine holdninger og følelser til hvert enkelt barn. Dette vil si noe om relasjonen den ansatte har til hvert enkelt barn. Dette gjennomføres to ganger årlig.*

Ulike sosiale verktøy er verdiløse om ikke de voksne er gode rollemodeller knyttet til sosiale ferdigheter og anti-mobbeatferd

2. Mål

Målet med handlingsplanen er at den skal være et verktøy for å sikre at ansatte ved Hagebyen Private Barnehage arbeider i tråd med aktuelt lovverk, sikre at foresatte har kjennskap til lover og er bevisst sitt eget ansvar og egen rolle, og gjennom det sikre alle barn i barnehagen et godt psykososialt barnehagemiljø.

Hagebyen Private Barnehage SA

2.1 Mål for barnegruppa

Utarbeides på planleggingsdager og møter. Forslag:

- Skape gode rammer for at barnas sosiale kompetanse utvikles
- Sikre at barn aktivt får medvirke i barnehagen
- Rette fokus mot voksenrollen og system
- Legge vekt på samarbeid med hjemmet

2.2 Mål for personalgruppa

- Alle ansatte har en felles forståelse for hva mobbing innebærer
- Kartlegge holdninger og kunnskap i personalgruppa, og skape en felles forståelse og arbeidsmåte for å forebygge, avdekke og stoppe mobbing.

2.3 Mål for foreldresamarbeidet

- Inkludere foreldrene i arbeidet med å forebygge, avdekke og stoppe mobbing
- Foreldrene skal få muligheten til å aktivt medvirke i arbeidet.

3. Mobbing og krenkelser

“Barn er nysgjerrige, aktive og utforskende. De prøver ut handlinger overfor både sine fysiske og sine sosiale omgivelser for å se hva som skjer, og fortsetter med det alt etter hvilket resultat eller hvilke reaksjoner de får på det de prøver ut. Når barna begynner å eksperimentere med sosiale roller, sosiale spilleregler og ulike måter å være på overfor hverandre, kan det også forekomme mobbeatferd. Dersom en negativ handling gir en sosial gevinst (f.eks. tilhørighet og popularitet), kan det være veldig fristende å gjenta - selv om man egentlig ikke ønsker å gjøre noe vondt” (Idsøe & Roland, 2017, s.5).

I sitatet over er det forsøkt beskrevet hva barn faktisk foretar seg i samspill med andre. Barn er fortsatt i et utprøvningsstadium når det kommer sosialt samspill med andre barn. Dette er viktig å legge til grunn for voksenpersoner nært barnet når man veileder før, under og etter man har avdekket mobbeatferd. Barn ønsker ikke andre noe vondt selv om det kan se slik ut basert på atferden.

I tidlig alder (2-4 år) forekommer det negative handlinger som f.eks. dytting, å ta fra leker, risting, biting, slag osv. Når barna blir noe eldre kan imidlertid slike handlinger i større grad handle om ubalanse i maktforholdet mellom barn, og mønster der handlinger gjentas mot det samme barnet kan oppstå (Idsøe & Roland, 2017, s.14).

I arbeidet mot mobbing og krenkelser er det svært viktig å forstå mobbeatferd i et utviklingsperspektiv og å se det i barnehagekontekst.

3.1 Definisjon

Det finnes mange ulike definisjoner av mobbing, vi har valgt å forholde oss til denne:

“Mobbing av barn og unge er handlinger fra voksne og/eller barn og unge som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull deltaker i fellesskapet og muligheten til medvirkning (Lund, Helgeland, Kovac, Nome, Cameron & Godtfredsen, 2015, s.45) i (Lund & Helgeland, 2020, s.19).

3.2 Mobbing, erting eller konflikt?

Å forstå skillene mellom mobbing, erting og konflikt er svært viktig for det å kunne observere og identifisere mobbing i barnehagen. Både ansatte og foreldre bør være klar over kjennetegnene som skiller mobbing fra vanlige konflikter eller erting, og dermed sikre at vi heller ikke griper inn i mobbingen på samme måte som i en konflikt.

Vanlig konflikt	Mobbing	Erting
Likeverdige parter eller venner	Ubalanse i styrkeforhold / ikke venner	Likeverdige parter
Skjer av og til	Gjentatte negative handlinger (i et mønster)	Morsomt, vanligvis ikke skadelig/vondt
Ikke så alvorlig	Med hensikt / planlagt	Kan være forløper for mer alvorlige negative handlinger.
Samme emosjonelle reaksjoner	Alvorlig, trusler om fysisk eller emosjonell skade, ekskludering fra lek, truet tilhørighetsfølelse	
Søker ikke makt/oppmerksomhet	Sterk emosjonell reaksjon fra offer, ikke fra mobber	
Prøver ikke å oppnå noe	Søker makt, kontroll, materielle ting	
Dårlig samvittighet - tar etter hvert ansvar	Forsøker å få makt eller materielle ting (leker osv.)	
Evt problemløsning (ønske om)	Ingen anger, skylder på offeret	
	Ingen forsøk på problemløsning	

Hagebyen Private Barnehage SA
(Idsøe & Roland, 2017, 19 &20).

3.2.2 Barn som mobber eller krenker andre barn

Erling Roland har sagt følgende om barn som mobber:

- Barnet har en overdreven tendens til å sortere i sort og hvitt: enkelte personer er fantastiske, andre er umulig – og de fortjener å gjennomgå
- Barnet har ustabile venneforhold. Noen, særlig jenter opptrer i par – ofte i skiftende kombinasjoner, og får problemer når de er tre.
- Barnet er rask til å starte eller henge seg på negative stemningsbølger mot noe eller noen.
- Barnet er overdrevent selvhevdende og dominerende overfor jevnaldrende
- Noen liker å pine dyr
- Barnet er sterkt tiltrukket av aggressive handlinger i lek eller på film
- Barnet har en tendens til å være mindre hjelpsomme enn normalt. Men det er ofte også slik at mobberne er vennlige og hyggelige overfor noen, eller i bestemte situasjoner, overfor andre, eller i andre sammenhenger, opptrer de som plagere (Roland, 1997)

3.2.3 Barn som utsettes for mobbing og krenkelser

Videre har Roland nevnt følgende tegn på barn som blir mobbet:

- Barnet gråter og setter seg til motverge når det skal gå i barnehagen
- Barnet isolerer seg og vil ikke leke med venner hjemme som går i samme barnehage
- Barnet vil ikke gå ut og leke i barnehagen, og holder seg nær voksne
- Barnet foretrekker å være sammen med yngre barn
- Barnet knytter seg sterkt til dyr og ting
- Barnet er trist og ler sjelden
- Plutselig endring av adferd (Roland, 1997).

Barn som utsettes for mobbing kan få langvarige skader og mobbing har alvorlige konsekvenser for både enkeltindividet og hele læringsmiljøet. I omsorg for alle barn må barnehagen bidra til at barna utvikler sosiale ferdigheter og empati, og bekjempe krenkelser. Barnehagen må forhindre at enkelthendelser utvikler seg til mobbing.

I Hagebyen barnehage anser vi mobbing som et sosialt fenomen. Med det mener vi at vi ser på mobbing som et resultat av et uheldig miljø i barnegruppa, og ikke et problem som kun omhandler mobber og mobbeoffer.

Hagebyen Private Barnehage SA

3.2.4 Voksne som utsetter barn for mobbing og/eller krenkelser

Ansatte i barnehagen kan også bidra til mobbingen. Bevisst og ubevisst kan ansatte mobbe og/eller krenke ved å sette merkelapper på barn og peke ut syndebukker i barnegruppa. De kan bagatellisere barns opplevelser og følelser. De kan overse barn som ikke blir inkludert, og voksne kan mobbe ved bruk av kroppsspråk, stemmebruk, mimikk og øyekast. Dette kan bidra til å påvirke barnegruppas holdninger til enkeltbarnet.

Ansatte i barnehagen har et særlig ansvar for å være bevisst hvordan de omtaler og oppfører seg mot andre. Hva omgivelsene rundt barna formidler av verdier og holdninger har stor betydning for barns væremåte overfor andre barn. Barn ser hva de voksne gjør, og gjør som dem. I Hagebyen barnehage skal de ansatte være bevisst egne verdier og holdninger, og være gode rollemodeller for alle barn.

Når voksne krenker barn er det ubalanse mellom de voksnes definisjonsmakt og barnet som den svakeste part i relasjonen. Undersøkelser gjort i norske barnehager viser at det forekommer krenkelser mot barn utført av voksne. Dette dreier seg ofte om uvitenhet og manglende kunnskap.

Situasjoner hvor voksne krenker barn kan være:

- Barnet får skylden for at det mangler klær «nå igjen»
- Den voksne snakker negativt om barnets foreldre over hodet på barnet.
- Barnet blir utsatt for press for å gjøre ting eller si ting
- Den voksne bruker fysisk makt, f.eks. ved å ta hardt tak i barnet.
- Barn som ikke innfrir forventninger f.eks. ved måltid mottar trusler som “Om du ikke sitter rolig så setter jeg deg i bøylestolen!”
- Barnet blir tvunget til å spise opp maten før det får gå fra bordet.

3.3 Eksempler på mobbing

Fysisk mobbing/direkte mobbing <i>lettest å oppdage</i> <ul style="list-style-type: none">● slå, dytte, knuffe, klore, lugge, blåmerker● Ødelagte klær● klær/gjenstander som blir gjemt bort med vilje● Gjemme seg for noen● Løpe vekk fra	Relasjonell mobbing <i>Den vanligste formen, men også vanskeligst å oppdage fordi den skjer i det skjulte.</i> <ul style="list-style-type: none">● Uttestenging● Ikke hilse, ignorere/taushet, overse● Mimikk og kroppsspråk (vende ryggen til, steinansikt, sukking, grimaser)● Ikke spørre om å være med, ikke inkludere● Manglende anerkjennelse, bekreftelse og ros
--	---

Hagebyen Private Barnehage SA

<p>Verbal mobbing <i>Lettere å oppdage enn den psykiske, men ikke alltid</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Erting, bli ledd av• Ekle ting kan sies i det stille, gjerne bak de voksnes rygg, hvisking• Si stygge ting og sårende kommentarer• Bruke ord/kallenavn/kalt dumme ting• True og håne	<p>Voksnes språkbruk som kan oppleves som krenkende for barn</p> <ul style="list-style-type: none">• “Jeg bryr meg ikke om hvor lei deg du er. Gå dit og sett deg!”• “Se på meg når jeg snakker til deg!”• “Gjør som jeg sier... ellers...!”• “Du er bare så... Du er gammel nok til å vite bedre!”• “Du er jammen en ordentlig skrikerunge”• “Hvis ikke du rydder nå, så får du ikke...!”• “Hvis ikke du spiser opp maten din, så må du...”• “Ikke si noe som helst. Bare gå ut og tenk over hva du har gjort (Idsøe & Roland, 2017, s.29).
--	--

3.4 Konsekvenser av å bli mobbet

Omfattende nasjonal og internasjonal forskning viser at konsekvensene av å bli utsatt for mobbing kan bli katastrofale for de som blir rammet. Ikke bare i barnehage- og skolealder, det kan også henge med resten av livet. Risikoen for selvskadning, selvmord og for å utvikle angst- og depresjonsvansker er høy (Breivik et al., 2017; Kirkengen, 2009 i Lund & Helgeland, 2020, s.81).

Konsekvensene av mobbing handler i hovedsak om at tilliten til andre mennesker blir ødelagt, og det kan også påvirke hvilken verdi en har i andres øyne. Mobbingens konsekvenser er også tett forbundet med PTSD-symptomer for ca 1/3 av de som er utsatt for mobbing (Lund & Helgeland, 2020, s.81).

Som vi leser av forskningen nevnt i sitatene ovenfor er det svært viktig at alle i og rundt barnehagen jobber forebyggende og legger til rette for gode og trygge hverdager og et godt lekemiljø som inviterer til prososial atferd. Dette leder oss inn i neste kapittel.

4. Forebyggende arbeid

Hovedfokuset i vårt forebyggende arbeid er å styrke barnas gruppetilhørighet og følelse av å være en del av et fellesskap. Dette blir motsatsen til det vi forholder oss når det kommer til definisjonen av mobbing, altså at mobbing er handlinger som hindrer opplevelsen av å høre til og være en betydningsfull del av fellesskapet.

4.1 Arbeid med sosial kompetanse som forebyggende tiltak

Sosial kompetanse er nøkkelen til trivsel og et godt fellesskap i barnehagen. Helt fra fødselen av er barn sosiale. De kommuniserer med voksne og hverandre gjennom språklige og kroppslige handlinger. Sosial kompetanse handler om å kunne samhandle og kommunisere godt med andre i ulike situasjoner. Denne kompetansen er svært viktig for at barna skal lykkes og trives, og for at det skal bli verdsatt som venn og likeverdig deltaker i samspillet med andre barn. Et barn med gode samhandlingsevner kan både tilpasse seg fellesskapet, og være en aktiv deltaker som hevder seg selv og sin plass. Forskning viser at barns evne til å etablere vennskap er tett forbundet med deres sosiale kompetanse.

Sosial kompetanse består av et sett ferdigheter som inngår naturlig i en helhet i barns samspill. Eksempler på ferdigheter kan være:

- Selvfølelse
 - *å oppleve egenverd. akseptere seg selv, kjenne seg akseptert, oppleve indre styrke og ha en positiv holdning til seg selv.*
- empati
 - *å ha forståelse for andres perspektiver, tanker og følelser, kunne leve seg inn i andres situasjon, vise medfølelse og ta hensyn og kunne tolke og forstå følelsesuttrykk.*
- selvhevdelse
 - *å kunne hevde seg selv og egne meninger på en god måte, våge å stå imot gruppepress, ta initiativ og bli med på lek og samtaler som allerede er i gang, delta uoppfordret og invitere andre*
- prososial atferd
 - *å ha positive, sosiale holdninger og å kunne utføre handlinger som å oppmuntre, bry seg om, vise omsorg, hjelpe til og dele med andre*
- selvkontroll
 - *å kunne tilpasse seg ulike situasjoner, takle konflikter og utsette egne behov og ønsker i situasjoner som krever turtaking, kompromisser og felles avgjørelser*

Hvilke ferdigheter som er aktuelle avhenger av situasjonen og sammenhengen barnet befinner seg i.

I relasjoner til ansatte og barn i barnehagen videreutvikler barnet den sosiale kompetansen som det trenger i relasjoner til andre mennesker generelt (*Barns Trivsel - Voksnes Ansvar*, 2018, s.13).

Barn utvikler først og fremst sin sosiale kompetanse i det daglige samspillet med andre mennesker. Derfor har vi i hagebyen fokus på voksenrollen og at det alltid skal være ansatte tett på barna i alle situasjoner for å være tilstede og veilede når hendelser oppstår.

Hagebyen Private Barnehage SA

Andre verktøy vi bruker i arbeidet med sosial kompetanse:

- Barnesamtaler eller barnemøter:
 - *Disse samtalerne eller møtene skiller seg fra spontane samtaler ved at de blir ledet av en ansatt. Barna tenker på og snakker sammen om opplevelser i hverdagen og følelser og tanker knyttet til disse. Noen velger å ta utgangspunkt i bilder som viser barn som samhandler på forskjellige måter, eller barn som viser ulike følelsesuttrykk. I slike samtaler trenger barn ofte tid til å tenke seg om. De setter ord på tanker og følelser og får erfaring med å ta ordet og hevde egne meninger. Ved å lytte til andre, får de muligheten til å se en sak fra flere sider og til å leve seg inn i andres situasjon (empati).*
 - *En tredje variant er filosofiske samtaler. Slike samtaler tar utgangspunkt i en problemstilling, og barna tenker, snakker sammen og svarer på spørsmål som ikke har gitte eller endelige svar (Barns Trivsel - Voksnes Ansvar, 2018, s.14).*
- Litteratur
 - *Bildebøker og eventyr kan åpne for tanker og samtaler om følelser og medfølelse og ulike handlingsalternativ. Barna kan snakke sammen om hva de tror personene tenker og føler. De kan forsøke å sette seg inn i situasjonene de hører om, og begrunne hvorfor personene handler som de gjør. De kan også få som oppgave å fortelle hva de tror kommer til å skje videre i historien, og hva de selv ville gjort om det var de som opplevde dette (Barns Trivsel - Voksnes Ansvar, 2018, s.14).*
- Dramatisering og rollespill
 - *Når barna dramatiserer et eventyr eller spiller roller i lek, deltar de i samspill med en eller flere. Samtidig får de mulighet til å komme nær ulike følelser knyttet til rollene og situasjonene. Dette kan være med å bygge opp om barnas empatiske evner.*
 - *Ansatte kan også spille rollespill for barna. Det kan handle om noen som viser prososial atferd eller tydelig mangler denne sosiale kompetansen. Innholdet tilpasses til barnas alder og kompetanse. Vi snakker med barna om inntrykkene, opplevelsene og tankene deres etterpå. Barna får vurdere ulike handlinger og begrunne hvorfor de for eksempel synes noe er bra og noe er dumt (Barns Trivsel - Voksnes Ansvar, 2018. s.15).*

4.2 Fokus på voksenrollen

“Både små og store barn motiveres av det å mestre noe, og av å ha gode relasjoner til andre. Et barn som opplever både mestring og det å høre til, vil ikke føle behov for å oppføre seg på negative måter (Repo & Repo 2016 i Idsøe & Roland, 2017, s. 47).

Hagebyen Private Barnehage SA

I Hagebyen barnehage har de ansatte fokus på å styrke det prososiale, vennlige og medmenneskelige i barna, kontra å betrakte mobbeatferden som et problem inni barnet, eller et personlighetstrekk. Vi skal samtidig sørge for at mobbeatferden ikke forsterkes av tilskuere, vi skal være gode rollemodeller og framheve verdien av å være gode med hverandre.

I rammeplanen står det at vi i barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger (*Barns Trivsel - Voksnes Ansvar*, 2018, s. 3). Mobbing og uønskede hendelser skjer oftest der de ansatte ikke er til stede. Vi forsøker vi å organisere oss best mulig, slik at færrest mulig barn er "alene" kortest mulig tid hver dag. Det er samtidig viktig at de ansatte også er bevisst og respekterer at barn vil leke alene noen ganger, og at vi da heller plasserer oss i nærheten slik at vi kan plukke opp hendelser som kan forekomme, slik at vi kan gå inn å veilede om mobbeadferd og andre uønskede hendelser skulle oppstå, eller gi tilbakemeldinger på barnas gode samspill og handlinger mot hverandre.

Å starte i barnehagen er en stor overgang for barn. De ansatte må bistå barna med å bli fortrolige med den nye, sosiale konteksten. Det er viktig at personalet legger stor vekt på å bygge gode relasjoner til hvert barn. I Hagebyen barnehage skal alle ansatte se enkeltbarnet, og de må være tålmodige med alle. Små barn har behov for forutsigbarhet, stabilitet, beskyttelse og trygghet i nær relasjon til andre. Arbeidet med relasjonene mellom voksne og barna og barna imellom er sentralt for å utvikle og sikre barna et godt psykososialt barnehagemiljø. "Personalet skal behandle hvert barn som subjekt i eget liv med rett til sin egen opplevelsesverden, og med mulighet til å påvirke egen hverdag" (Bae, 2009 i *Barns Trivsel - Voksnes Ansvar*, 2018, s.3).

Personalet skal vise respekt for enkeltbarnet samtidig som de arbeider aktivt for at hvert barn skal oppleve tilhørighet i et positivt fellesskap (*Barns Trivsel - Voksnes Ansvar*, 2018, s. 3 & 4).

4.3 Foreldresamarbeid - foreldre som rollemodeller

Alt som foregår i barnehagen skal ha barnets beste som grunnlag, og et nært samarbeid mellom barnehagen og hjemmet er viktig for å støtte barnets utvikling. Det er av stor betydning at relasjonen mellom barnehagen og hjemmet er preget av åpenhet og likeverd. Personalet har ansvar for å samarbeide med alle foreldre på en slik måte at de opplever seg sett, hørt og inkludert. I rammeplanen står det skrevet at barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene. Foreldresamarbeidet skal både skje på individnivå med foreldrene til hvert enkelt barn, og på gruppenivå.

Gjensidig og varm kommunikasjon mellom foresatte og ansatte i barnehagen har positiv effekt på hvordan barna fungerer og trives. Foresattes kunnskap om eget barn er fundamentalt

Hagebyen Private Barnehage SA

for samarbeidet, og de foreldre skal ha medinnflytelse på den hverdagen barnet deres deltar i i barnehagen. Personalet og foreldrene møter i hovedsak barnet på hver sin arena og i forskjellige kontekster, og de kan derfor ha ulik kunnskap om barnet. Begge parter kan ha nytte av å utveksle denne kunnskapen. Et samlet blikk og felles refleksjon kan bidra til en mer nyansert og helhetlig opplevelse som grunnlag for god samspill med barnet.

I Hagebyen barnehage skal alle foreldre og barn få en god mottakelse. Foresatte skal møtes med respekt av et personal som gir og tar imot informasjon om barnet.

Alle foreldre får tilbud om 2 foreldresamtaler i løpet av barnehageåret. Det avholdes også et foreldremøte på høsten hvert barnehageår. I tillegg gjennomføres generalforsamling. Barnehagen har også et samarbeidsutvalg. På denne måten får foresatte også i formelle kanaler reell mulighet til medvirkning i barnehagen.

I uformelle møter, for eksempel ved levering og henting er det viktig at kommunikasjonen er vinklet positivt og dersom barnet er til stede, så skal barnet inkluderes i samtalen.

Ansatte og foreldre må arbeide sammen for å oppnå et inkluderende og godt psykososialt miljø som forebygger mistriksel, utrygghet, diskriminering og krenkelser. Det er viktig at foreldrene gir tilbakemeldinger til personalet dersom de har fanget opp noe som bør håndteres. (*Barns Trivsel - Voksnes Ansvar*, 2018, s. 20 & 21).

Foreldre som melder fra om mobbing skal bli møtt med anerkjennelse. Barnehagen skal lytte til og ta tilbakemeldingen på alvor og undersøke informasjonen som fremkommer.

4.4 Årshjul for arbeid med barns psykososiale barnehagemiljø

ÅRSJUL FOR ARBEID MED BARNEHAGENS PSYKOSOSIALE MILJØ

Hva skal jobbes med?	Hvorfor jobber vi med dette?	Gjennomføring/ansvar
	August	
Oppstart nye barn/foreldresamarbeid	Legge til rette for trygg tilknytning og sikre god informasjonsflyt	Personalet
Fokus på trygghets sirkelen (CoS)	Faglig utvikling og bevisstgjøring av å være en trygg base for barna	Personalet/pedagogisk leder
	September	
Kartlegging av relasjoner (Kari Pape)	Bevisstgjøring av relasjoner til barn og foreldre	Personalet, pedagogisk leder er ansvarlig

Hagebyen Private Barnehage SA

	Oktober	
Barnesamtaler for storbarna	For å hente barneperspektivet, og bruke det som grunnlag i foreldresamtaler	Pedagogisk leder
Foreldresamtaler	Sikre et godt samarbeid med hjemmet	Pedagogisk leder
	November	
Observasjon	Kartlegge vennskap og det psykososiale barnehagemiljøet, og sette inn tiltak ved behov	Personalet, pedagogisk leder ansvarlig
Foreldresamtaler	Sikre et godt samarbeid med hjemmet	Pedagogisk leder
	Desember	
Vurdering og evaluering av barnehagens psykososiale miljø med foreldresamtalene som utgangspunkt	Foreldresamarbeid	Pedagogisk leder og styrer
Vurdering av barnehagens arbeid mot mobbing og krenkelser	Sikre at planer er oppdaterte til enhver tid	Alle ansatte, Personalmøte
	Januar	
Barnesamtaler med de eldste barna om hva de tenker om å slutte i barnehagen og om å begynne på skolen.	Få klarhet i hva barna selv tenker for å finne ut av hvordan vi best mulig kan støtte de inn mot overgangen til skolen.	Pedagogisk leder
	Februar	
Kartlegging av relasjoner (Kari Pape)	Bevisstgjøring av relasjoner til barn og foreldre Sammenligning med resultatene fra september	Personalet, pedagogisk leder ansvarlig
	Mars	
Gjennomgang av barnehagens verdier, menneskesyn og handlingsplan mot mobbing	Kartlegge behov for evt kompetanseheving	Styrer og pedagogisk leder

Hagebyen Private Barnehage SA

Observasjon	Kartlegge vennskap og det psykososiale barnehagemiljøet, og sette inn tiltak ved behov	Personalet, pedagogisk leder er ansvarlig
	April	
Barnesamtaler	For å hente barneperspektivet, og bruke det som grunnlag i foreldresamtaler	Pedagogisk leder
	Mai	
Foreldresamtaler	Sikre et godt samarbeid med hjemmet	Pedagogisk leder
	Juni	
Vurdering og evaluering av barnehagens psykososiale miljø med foreldresamtalene som utgangspunkt	Foreldresamarbeid	Pedagogisk leder og styrer
Vurdering av barnehagens arbeid mot mobbing og krenkelser	Sikre at planer er oppdaterte til enhver tid	Alle ansatte, Personalmøte
	Juli	
Sommerferie	Sommerferie	Sommerferie

5. Avdekking og tiltak

I Hagebyen Barnehage skal det være en lav terskel for hva som anses som krenkelser som barn kan utsettes for og som ikke aksepteres.

Barn er mer sårbare enn voksne, og når de er i barnehagen er de i en situasjon de er pålagt å være i. Det er likevel ikke slik at enhver kritisk ytring eller uenighet mellom barna er ment å omfattes. Det er en del av barnehagens oppgaver å lære barna å tenke kritisk og kunne akseptere og respektere ulike meninger og overbevisninger.

Barnehagebarn kan bli irettesatt av de ansatte eller oppleve uenighet med de voksne eller andre barn, uten at dette vil være en krenkelse. Krenkelsesbegrepet er objektivt i den forstand at hva som er en krenkelse, beror på en helhetlig vurdering, ikke bare på det enkelte barns opplevelse. Terskelen for hva som er krenkende er heller ikke lik for alle barn. For eksempel kan barnets alder ha betydning for om noe anses å være krenkende. Personlige forhold ved det enkelte barn har også betydning for om noe må anses å være krenkende. Dette kan være personlige forhold som barnets livssyn, seksuell orientering, kjønnsuttrykk, funksjonsevne, at barnet har atferdsvansker eller sosio-emosjonelle vansker, eller forhold ved barnets familie- og hjemmesituasjon. Det har også betydning om barna er særskilt sårbare, og om det er synlig for omgivelsene. At et barn tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan gjøre vedkommende særskilt sårbar.

Hagebyen Private Barnehage SA

Uansett om vurderingen av hvilke typer av handlinger og ytringer som ikke skal godtas skal bero på en helhetlig vurdering, har alle ansatte alltid en aktivitetsplikt etter barnehagelovens § 42 dersom barnet selv opplever å ikke ha et trygt og godt barnehagemiljø (*Ny Mobbetlov for Barnehager*, 2021, s. 9).

5.1 Barnets stemme

“I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn” (*Ny Mobbetlov for Barnehager*, 2021, s.35).

I Barnehageloven er det nå lovfestet at hva som er best for barna skal være et grunnleggende hensyn i barnehagens arbeid. Prinsippet om barnets beste, som følger av Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen artikkel 3 nr.1, er så sentralt at det av opplysende hensyn er tatt inn i barnehagelovens §3 som er gjengitt i sin helhet til slutt i dette delkapitlet.

I situasjoner der barnehagen skal ta avgjørelser om barn, må barnehagen i hvert tilfelle gjøre en konkret og individuell vurdering av hvilke tiltak som vil være til det beste for det enkelte barnet.

Barnets rett til å bli hørt og tatt på alvor er som nevnt lovfestet. Det vil si at når et barn sier ifra om at det har opplevd eller opplever noe som ikke er greit, skal barnehagen alltid undersøke saken nærmere. Når man behandler en sak som omfatter barnet er det viktig å snakke med barnet så tidlig som mulig, for eksempel med i en barnesamtale som tidligere nevnt. Vurder hvem som skal snakke med barnet, hvor samtalen skal finne sted og om barnet skal ha med seg noen i samtalen. Barnet har ikke plikt til å uttale seg, og er ikke nødt til å ha meninger om framgangsmåten i hvordan en sak skal håndteres, men barnet skal få anledning til å gi sin mening og legge frem sitt syn på saken. I en slik situasjon er det viktig at barnet ikke skal oppleve samtalen belastende. De som gjennomfører samtalen må etterstrebe å ufarliggjøre situasjonen.

Momenter i en vurdering av hva som er til barnets beste kan være:

- Barnets syn
- Barnets identitet
- Karaktertrekk og egenskaper
- Familiemiljø og nære relasjoner
- Beskyttelse
- Omsorg og sikkerhet
- Sårbarhetssituasjon

Hagebyen Private Barnehage SA

- Barnets fysiske og psykiske helse
- Barnets rett til utdanning

Alle momentene er av betydning, vekten vil derimot variere ut fra den konkrete situasjonen. Andre momenter som ikke er nevnt kan også være relevante. Momentene gjelder generelt for alle saker som berører barn. Barnehagen må avveie de ulike momentene i barnets beste-vurderingen mot hverandre for å komme frem til hva som er til beste for barnet i den aktuelle saken.

Jamfør barnekonvensjonen så skal barnets synspunkter tillegges “behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet”.

Barnehagens vurdering av hva som er barnets beste vil ikke alltid stemme overens med hva foreldrene eller barnet selv ønsker. Barnehagen skal gjøre en selvstendig vurdering tuftet på faglig kompetanse av hva som er til det beste for det enkelte barn (*Ny Mobbelov for Barnehager*, 2021, s.36 & 37).

I begrunnelsen for vedtaket man kommer frem til skal man skriftliggjøre hvordan man har kommet frem til hva som vurderes som barnets beste. Her må det også fremkomme om barnet er hørt, og på hvilken måte. Her må barnehagen utdype hvor stor vekt barnets beste har fått i avveiningen mot andre hensyn, og hvorfor eventuelle andre hensyn vektlegges tyngre enn andre.

Barnehagelovens § 3: Barns rett til medvirkning og hensynet til barnets beste

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet og i saker som gjelder dem selv.

Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn.

5.2 Å gripe inn i situasjoner

Krenkelser og andre uheldige situasjoner kommer trolig til å skje uavhengig av hvor godt barnehagen jobber. Dette fordi barn enda er i en utprøvningsfase, og de utforsker ulike strategier i samspill med hverandre og omverdenen. Når ansatte skal gripe inn, eller holde seg tilbake og observere, for så å gripe inn vil avhenge av alvorlighetsgraden i situasjonen. Er det fare for liv og helse må den ansatte umiddelbart gripe inn. Er det en situasjon der barn diskuterer og krangler om veien videre i leken, der ukvemsord blir utvekslet, kan den voksne med fordel holde seg litt i bakgrunnen til å begynne med, for så å forsøke seg på en veiledende tilnærming. Dette vil være en skjønnsmessig avgjørelse de ansatte må ta der og da, om de skal gripe inn i forkant, eller observere og gripe inn i etterkant.

Hagebyen Private Barnehage SA

Noen punkter det kan være nyttig å ha med seg i alvorlige hendelser der man må gripe inn:

- De ansatte må gripe inn og samle de involverte barna til en samtale. Her må det komme fram at slike handlinger ikke er lov
- Barna får anledning til å fortelle sin utgave av hva som har skjedd, så godt som mulig. De ansatte må prøve å fange opp hva som har skjedd, og forsøke å se de ulike innspillene til barna. Barn som er passive, vil kanskje ikke si noe. Vi må likevel forsøke å ta deres perspektiv
- I samarbeid med barna må en forsøke å etablere en prososial atferd og beskrive hvordan slike positive handlinger kan se ut.
- Samtalen kan handle om å løfte fram sosiale ferdigheter (som å invitere inn i leken), empati, og andre positive aktiviteter.
- Slike samtaler skal ha som mål å øke den prososiale læringen hos barn. De skal utøves med respekt og varme.
- Det er viktig at de ansatte er konsistente når det gjelder utøvelsen av slike samtaler. Disse samtalene forutsetter god felles forståelse av mobbetemaet i hele personalet.
- En må vurdere om det er behov for å informere ledelsen i barnehagen. Når det skjer flere negative episoder, vil det være naturlig å informere både ledelse og foreldre for å kunne samarbeide om videre tiltak

(Idsøe & Roland, 2017, s.89).

5.3 Aktivitetsplikt

Barnehageloven har i § 42 innført en aktivitetsplikt tilsvarende den som er gitt i § 9 A-4 i opplæringsloven. Hensikten med aktivitetsplikten er å bidra til å sikre alle barnehagebarn et trygt og godt barnehagemiljø. Barnehagen skal ha et miljø der barn opplever tilhørighet, mestring og trivsel.

Barnehagebarn er i en alder hvor egenskaper som empati og intensjon, og forståelsen av konsekvenser av egne handlinger enda ikke er ferdig utviklet. Et slag fra et barn trenger ikke å ha intensjon om å skade andre, det kan vel så gjerne være et forsøk på å få kontakt. Barnehagen og foreldrene vil ha løpende dialog knyttet til enkeltstående situasjoner eller hendelser i barnehagen. Så fremt det ikke er bekymring for barnets psykososiale miljø, vil ikke dette innebære at barnehagens aktivitetsplikt trer inn.

Hagebyen Private Barnehage SA

Aktivitetsplikten har fire delplikter:

5.3.1 Plikt til å følge med

Alle ansatte i barnehagen har en lovfestet plikt til å følge med på om barna har et trygt og godt barnehagemiljø. Dette gjelder både for enkeltbarn og barnegruppa. I praksis vil plikten til å følge med omfatte systematiske tiltak. I Hagebyen har vi interne rutiner som omfatter aktivitetsplikten, og vi har ansatte som skal delta aktivt i lek og observasjon av enkeltbarn/barnegruppa.

Barnehagen kan ikke unngå ansvar ved å vise til at personalet ikke visste hva som foregikk, eller at de ikke mistenkte at noe var galt. Personalet må være oppmerksomme på barns atferd og reaksjoner, samt endringer i atferd og reaksjoner samt endringer i dynamikken i barnegruppa. Barnehagens ansatte skal også plukke opp og håndtere signaler og tilbakemeldinger som kommer fra foreldre.

5.3.2 Plikt til å melde fra

Personalet har plikt til å varsle barnehagens styrer hvis de får mistanke om eller kjennskap til at et enkelt barn, eller flere barn i en barnegruppe, ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styrer er ansvarlig for at barnehagen håndterer og følger opp slike meldinger på en forsvarlig måte. I alvorlige tilfeller skal styrer melde fra til styret v/styreleder. Hensikten med meldingen er å gjøre de som er ansvarlige for virksomheten kjent med saken.

5.3.3 Plikt til å undersøke

Det er gjennom å undersøke at barnehagen kan avdekke om enkeltbarn eller flere barn i en barnegruppe ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. For det første har barnehagen plikt til å undersøke ved mistanke om, eller kjennskap til, at et enkeltbarn eller flere barn i en barnegruppe ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Barnehagen har en undersøkelsesplikt hvis barnet selv eller foreldrene sier ifra om at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Barn som sier ifra om at de ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal bli tatt på alvor når de forteller om dette. For å understreke barnets rett til å bli hørt og tatt på alvor, er det lovfestet at når barnet sier ifra skal barnehagen alltid undersøke saken nærmere. At barnet "sier ifra" må tolkes vidt. Det er tilstrekkelig at et barn forteller at han eller hun utsettes for noe som er leit eller vanskelig eller at han eller hun mistrives. Barn har etter barnekonvensjonen artikkel 12, Grunnloven § 104 og barnehageloven § 3 rett til å bli hørt. En slik rett blir uten mening hvis de voksne i barnehagen ikke hører på barnet, sier seg uenig, eller avviser barnets forsøk på å si ifra.

Hvor grundige undersøkelser barnehagen må gjennomføre i den enkelte sak, er avhengig av den konkrete situasjonen. Barnehagen må se på hva som har skjedd akkurat der og da og hvas

Hagebyen Private Barnehage SA

om har skjedd tidligere, både med barnet eller barna det gjelder og barnegruppa som helhet. En episode som fremstår som en enkelthendelse, vil ikke alltid kreve store undersøkelser. Annerledes kan det stille seg hvis tilsvarende hendelser gjentar seg eller hvis situasjonen av andre årsaker er mer komplisert. Barnehagen må ha et skjerpet ansvar for barn med særskilt sårbarhet.

Målet for barnehagens undersøkelse må være å få nok informasjon til å kunne vurdere om barnehagen må sette inn tiltak, og eventuelt hva slags tiltak den skal sette inn. Undersøkelsen må være reell og egnet til å finne ut av problemet. Det er avgjørende at personalet under samtaler med barn klarer å finne ut av hva som er barnets perspektiv på situasjonen, og forstå barnets opplevelse.

Hvis barnehagen, etter å ha gjort nødvendige og tilstrekkelige undersøkelser, konkluderer med at barnet har et trygt og godt barnehagemiljø, og barnet og foreldrene selv mener at barnet har et godt og trygt barnehagemiljø, er barnehagens aktivitetsplikt utført. Barnehagens plikt til å følge med på barnas barnehagemiljø løper likevel hele tiden.

5.3.4 Plikt til å sette inn egnede tiltak

Det er innført en plikt for barnehagen til å sette inn tiltak som sikrer at alle barn kan ha et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltak skal settes inn både i situasjoner som gjelder enkeltbarn, og i situasjoner der flere barn i en barnegruppe ikke har det trygt og godt.

5.3.5 Skjerpet aktivitetsplikt når ansatte krenker barn

Dersom en ansatt krenker et barn så anses det som et grovt overtramp og tillitsbrudd som er i strid med de verdiene som skal ligge til grunn i barnehagen

Barnehagelovens §43 sier: “Dersom en som arbeider i barnehagen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren”

“Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

I Hagebyen barnehage er det barnehagens styre som er barnehagens eier, så det er styreleder som skal informeres.

6. Tiltaksplan når mobbing observeres i barnehagen

Hagebyen Private Barnehage SA

TILTAK	Ansvarlig	GJENNOMFØRING dato og signatur
<p>PERSONALET</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Observasjoner angående mobbing skal tas opp i hele personalgruppen på personalmøter. ● Den som har observert mobbing skal beskrive så konkret som mulig hva som har skjedd. ● Hvordan forholdt de ansatte seg? ● Bli enig om tiltak videre 	<p>Daglig leder er ansvarlig i samarbeid med den som har observert situasjonen</p>	
<p>BARNA</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Snakk med barna om det som har skjedd ● Be barna komme med forslag til hva som kan gjøres med situasjonen ● Sammenfatt barnas forslag til det personalet har kommet frem til 	<p>Pedagogisk leder</p> <p>Daglig leder er overordnet ansvarlig.</p>	
<p>FORELDRE</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Foreldre til den som blir mobbet og til den/de som mobber innkalles til et møte der de blir informert og tatt med på råd. 	<p>Pedagogisk leder</p> <p>Daglig leder er overordnet ansvarlig.</p>	
<p>EVALUER</p> <p>Evaluer etter 1 mnd.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Prat med barna ● Skriftlig informasjon eller samtale med foreldre ● Evt videre tiltak <p>Ny evaluering etter 6 mnd., evt. videre tiltak.</p>	<p>Pedagogisk leder på aktuell avdeling.</p> <p>Daglig leder er overordnet ansvarlig.</p>	

--	--	--

7. Litteraturliste

References

Barns trivsel - voksnes ansvar. (2018, March 8). Udir. Retrieved January 26, 2022, from

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/trivselsveileder/>

Idsøe, E. C., & Roland, P. (2017). *Mobbeatferd i barnehagen* (1st ed.). Cappelen Damm akademisk.

Lund, I., & Helgeland, A. (2020). *Mobbing i barnehage og skole: nye perspektiver*. Cappelen Damm.

Ny mobbelov for barnehager (Ø. Slette, Compiler). (2021). Fagbokforlaget.

Roland, E. (1997). *Mobbing: håndbok til foreldre*. Rebell forlag.

Nettsteder:

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonsvensjon.pdf

<https://www.utdanningsforbundet.no/globalassets/var-politikk/publikasjoner/brosjyrer/larerprofesjons-etiske-plattform-pa-1-2-3.pdf>

Vedlegg 3: Relasjonsskjema Kari Pape

Dette skjemaet kan brukes til å kartlegge de voksnes holdninger og følelser i forhold til det enkelte barn, som igjen vil gjenspeile seg i relasjonen til barnet.

Skjemaet fylles ut på den måten at hver voksen må gi barn en av fargene under (kan også gi to farger til et barn, f.eks. rød og svart).

RØDT til barnet hvis du føler; at en eller flere av setningene under stemmer med dine følelser/holdninger til barnet.

- Barnet som får trække på inn i sjelen din med støvler på.
- Barnet du gir privilegier.
- Barnet du umiddelbart forstår og blir glad i.
- Barnet du føler at det er spesielt lett å elske.

SVART til barnet hvis du føler; at en eller flere av setningene under stemmer med dine følelser/holdninger til barnet.

- Barnet som får det til å koke over i deg.
- Barnet som gjør at du blir sintere enn situasjonen skulle tilsi.
- Barnet du ikke forstår.
- Barnet du ikke føler at det er spesielt lett å elske.

BLÅTT hvis du føler

- Barnet tar ikke kontakt med deg/sjelden kontakt.
- Barnet du sjelden tar kontakt med

GRØNN til barn du har en utmerket kontakt med, men som likevel ikke hører til under rødt.

Sideskift

	Barnets navn	 	 	 	
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					

Hagebyen Private Barnehage SA

8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					

Vedlegg 3: Kartlegging av miljøet i barnehagen

Spørsmål	Ja – alltid	Ja – oftest	Nei - sjelden	Nei - Aldri
1. Er de voksne i vår barnehage anerkjennende og støttende i forhold til barnas initiativ?				
2. Blir alle barna lagt merke til i like stor grad, uavhengig av type personlighet?				
3. Får noen barn stadig negativ oppmerksomhet fra oss ansatte – mer enn andre barn?				
4. Får noen barn stadig positiv oppmerksomhet fra oss ansatte – mer enn andre barn?				
5. Kan en se at det har blitt et «mønster» i at ansatte har lettere for å tro på noens forklaringer i konflikter enn andre barn i gruppa?				
6. Er det noen barn i gruppa vi ansatte tar kontakt med – og finner på aktiviteter sammen med?				

Hagebyen Private Barnehage SA

7. Er det noen barn vi ansatte tar lite kontakt med – og sjelden tar initiativ til aktiviteter sammen med?				
8. Klarer vi å involvere alle barn i fellesskapet f.eks. praten rundt matbordet, i samling, på tur?				
9. Har vi ansatte større tålmodighet med enkelte barn i gruppa enn andre, når det gjelder å følge opp/hjelpe dem?				
10. Blir noen barn raskere avbrutt/avvist av oss ansatte enn andre når de tar kontakt med oss?				
11. Er alle ansatte bevisst på at barn ikke alltid klarer å skille spøk/ironi? (Bevisst forhold til å bruke ironi rundt barn)				

Miljøet i barnehagen

Spørsmål	Ja – alltid	Ja – oftest	Nei - sjelden	Nei - Aldri
1. Er miljøet i vår barnehage preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse, varme og respekt?				
2. Er samspillet barna imellom preget av likeverdighet og veksling av hvem som bestemmer og hvem som til enhver tid får være med?				
3. Er det en trygg og avslappet tone preget av humor, spontanitet, oppmuntring og glede?				